

SYLVANUS

ALAPÍTVÁNY

9400 Sopron, Király Jenő utca 32.
70/938-9418
sylvanus@sopron.hu
www.sylvanus.sopron.hu

'Alpokalja turisztikai feltárási terv'

iránymutatás Sopron környéke túraúthálózat fejlesztéséhez

Sopron 2008 március

Österreich - Magyarország

A projekt az Ausztria-Magyarország Interreg IIIA Közösségi Kezdeményezési Programban, az Európai Unió és a Magyar Köztársaság társfinanszírozásával valósul meg.

I. SYLVANUS ALAPÍTVÁNY	3. o.
II. MIÉRT VAN SZÜKSÉG AZ ALAPÍTVÁNYRA ÉS MIÉRT VAN SZÜKSÉG A JELENLEGI PROJEKTHEZ?	4. o.
II/ 1. Sopron környéke történelmi és természeti adottságai	4. o.
II/ 2. Sopron környéke jelenlegi turisztikai feltártságáról	5. o.
II/ 3. Összefoglalva	6. o.
III. MIT TETT AZ ALAPÍTVÁNY MEGALKALAKULÁSA ÓTA?	8. o.
IV. ALPOKALJA TURISZTIKAI FELTÁRÁSI TERV	9. o.
IV/ 1. Munkafolyamat	9. o.
IV/ 2. Kivitelezésről	10. o.
IV/ 3. Térképmellékletek	10. o.
IV/4. Látogatási célpontok listája	16. o.
IV/ 5. Térébútor tervek	18. o.
IV/ 6. Részletezett látogatási célpont tervek	31. o.
IV/6/a) Soproni amfiteárum.....	31. o.
IV/6/b) Zichy rét és Borostyánkő út.....	38. o.
IV/6/c) Sopron-Várhely.....	40. o.
V. ÖSSZEĞZÉS	42. o.

I. SYLVANUS ALAPÍTVÁNY

A 2005-ben létrejött közhasznú Sylvanus Alapítvány Sopron környéke egységes turisztikai feltárását, az erdei hulladéklerakók megszüntetését, folyamatos és rendszeres szemétyűjtést, patakmeder tisztítást, főbb erdei patakok vízminőség ellenőrzését tűzte ki célul. A hulladékgyűjtést, és egyéb területtisztítási feladatokat szociálisan rászorultak foglalkoztatásával egybekötve kívánja megvalósítani.

A kuratóriumi tagok művészettörténészként, erdőmérnökként, turisztikai és szociális diplomával, illetve a saját szakterületükön megfelelő referenciával rendelkezve járulnak hozzá, hogy az alapítvány célkitűzései megfelelő színvonalon valósuljanak meg.

II. MIÉRT VAN SZÜKSÉG AZ ALAPÍTVÁNYRA ÉS MIÉRT VAN SZÜKSÉG A JELENLEGI PROJEKTHEZ?

II/ 1. Sopron környéke történelmi és természeti adottságai

Sopron város és környéke a kedvező fekvésnek köszönhetően ősidők óta lakott terület. Az első emberi jelenlétre utaló emlékek a Kr. e 6-5 évezredből származnak. A Kr. e 4. évezredben egy

már állattenyésztéssel is foglalkozó lakosság váltotta fel a korábban itt élő népességet. A terület földrajzi adottságainak köszönhetően kereskedelmi utak találkozópontra volt ez a vidék. Mind az őskori, az ókori és a középkori emlékek jelentősek a városban és környékén. A közel 30 hektár területen található vaskori földvár, a közel 6000 férőhelyes római kori amfiteátrum, a

megszámlálhatatlan középkori lelet, a belvárosban máig megtalálható középkori épületrészek mind-mind a terület gazdag és színes történelmi múltjára utalnak.

Természetrajzi vonatkozásban a környék ugyancsak nagy változatosságot mutat. Sopron az Alpok keleti nyúlványának számító Soproni-hegység és a Fertő-tó mellett húzódó Balfi-dombság közötti völgyben fekszik. A két táj domborzata, földtani felépítése, éghajlata, vízrajza és növénytakarója különbözik egymástól. 15 km sugarú körben megtaláljuk a szubalpesi és szubmediterrán flórát. A Soproni-hegység domborzati viszonyait a 250-500 m tengerszint feletti magasságok jellemzik. Az évi átlagos csapadékmennyiség 700 mm feletti. Az évi középhőmérséklet 8 – 9 celsius. A Szárhalmi-erdő és a Dudlesz lankás dombjai sehol sem érik el a 300 m tengerszint feletti magasságot. A csapadék évi átlaga ~650 mm. Az évi átlaghőmérséklet 9-10 celsius, azaz 1 celsius-al magasabb, mint a Soproni-hegység területén. A Fertő-tó hazánk második, Közép-Európa harmadik legnagyobb tava. Területe 337 km². Jellemző vizének sekélysege /átlagos mélysége 70-80 cm/, szeszélyes ingadozása /söt időszakos kiszáradása/ és sziksós jellege.

Mindezek eredményeképpen ezen a kis területen óriási flóra és fauna változatosság mutatkozik, illetve megtalálhatóak sík- és dombvidéki területek egyaránt.

II/ 2. Sopron környéke jelenlegi turisztikai feltártságáról

A várost környező vidék a zöldturizmushoz kellő potenciállal rendelkezik. Ennek ellenére elenyésző a kihasználtsága. Információhiány jellemzi még az itt lakókat is a terület értékeivel kapcsolatban. Ezeknek több oka lehet:

- Egyrészt a 89'-es politikai váltást követően megnyíltak a szöges drót mögötti területek a túrázók számára. Ezek a megelőző időszakban katonapolitikai céloknak voltak alárendelve, több mint 40 évig nem folyt itt turisztikai feltárás. Márpedig ez, a jelenleg látogatható magyar terület közel felét érintette. Itt főként természeti, de nem elhanyagolható jelentőségű történelmi látnivaló is található.

A másik ok ugyanebből eredeztethető. Az állami rendszerben az Állami Erdészet és a Városi Tanács feladatkörébe tartozott a parkerdő karbantartása. Erre elkülönített összegek álltak rendelkezésre. E mellett túrakörök tagjai, a Városszépítő Egyesület is sokat tett a terület turisztikai jellegű feltárásáért, karbantartásáért. A rendszerváltást követően a hulladékgyűjtés, térbútorok és túra utak karbantartásának költséges és időigényes feladatai találtak szembe az alapvetően nem közjóléti, hanem egyre erősödő gazdasági szempontokkal. A városi és központi támogatások elaprózódtak, a feladatok rendezetlenné váltak. Bár a II. világháborút megelőzően volt megfelelően kialakított túraúthálózat a később lezárt területeken, azok a hosszú évek alatt felújításra, átalakításra szorultak volna az állam, illetve a megváltozott turisztikai igények figyelembevételével.

- A hulladék szempontjából a rendszerváltást követően, a lakosság erősödő fogyasztói jellege, a megnövekedett csomagolóanyag mennyiség, a privatizált területek nem megfelelő karbantartása, ennek nem megfelelő ellenőrzési rendszere együttesen hozzájárultak, hogy egyfajta morálromlás alakult ki a közértékekkel szemben. Ez is hozzájárult a terület illegális hulladéklerakóinak, szemetes területeinek növekedéséhez.

- Az információhiány alapvetően abból eredhet, hogy a publikációk szinte zártak voltak levéltárakban, könyvtárakban. Azok turisztikai jellegű összefoglalása nem történt meg sem történelmi, sem természeti értékek tekintetében néhány kivételtől eltekintve. A terepi megtekinthetőségek mellőzték a gyakorlatiasságot. Ennek egyik legékeesebb példája volt Sopron-Várhely sír-rekonstrukciója, amihez külön kellett kulcsot kérni ahhoz, hogy egy záró betontömböt síneken elvontassanak.

II/ 3. Összefoglalva

A két magában is nagy feladat, azaz a műszaki zár megszűnésének köszönhetően 'felszabadult' területek turisztikai feltárása, illetve az így megnövekedett hulladékgyűjtési, karbantartási feladatok ellátása nagy költség- és munkaigényű. Ezzel foglalkozó célszervezet még a Városszépítő Egyesület szintjén sincsen jelen a városban. Mindezek következtében mára Sopron környéke erdőterületeinek túraújtjai, sok esetben alkalmatlanná váltak akár újonnan épült kilátó megfelelő megközelítésére (ld. Hubertus kilátó). A szemétygyűjtés -ami csak pénzt visz rövidtávon- elhanyagolása miatt, mára a terület erősen szennyezett hulladékkal. 100 köbméterekben mérhető a mennyisége. Az erdőgazdálkodás erdei feltáró hálózatának illetve a bakancsos turizmus túraúthálózatának üzemeltetési és karbantartási igényeinek szoros összehangolása, elengedhetetlen az állagóvásához.. Hiányzik egy egységes turisztikai feltárási koncepció a teljes területre nézve, amely figyelembe veszi együttesen a természeti és történelmi értékek megtekinthetőségét, azok megfelelő túraúthálózattal való összekapcsolását.

2008 évben a teljes határnyitást követően lehetőség nyílt arra, hogy a szomszédos ausztriai területekkel a túraúthálózat összekötések megvalósuljanak. A terület közös történelmi múltja és egységes természetrajza miatt ez szinte természetszerű igény kell, hogy legyen. A későbbiekben pedig mindenképpen prosperáló mind pénzügyi, mind kulturális szempontból ennek kivitelezése.

Az alapítvány ezek figyelembevételével jött létre. A céljainak megvalósításával kíván hozzájárulni ahhoz, hogy a jelenlegi helyzetből kitörjön Sopron környéke a turisztikai kihasználtságának, annak kulturált kialakításának irányába. Szükséges nyitottá tenni az információkat minden érdeklődő előtt. Erre igénybe kell venni az Internetet, médiát és természetesen az elengedhetetlen terepen való, a jelen kor színvonalának megfelelő információnyújtási lehetőségeket. Így mindenkinek esélye nyílik arra, hogy szervezeten, vagy akár maga által tervezetten barangolja be a területet és megismerhesse annak kulturális és természeti értékeit, kikapcsolódással egybekötve. Természetesen a szervezett túra utakra, fesztiválokra is szükséges van, hiszen növelik a turisztikai kínálatot. A sportolási lehetőségeket is növeli a kialakítás, hiszen a sétálás, futás, kerékpározás, lovaglás lehetőségei bővülnek.

Ahhoz hogy az erdő a közjóléti feladatát is ellássa és ez ne csak a jó levegő vonatkozásában, hanem a már többször említett természeti és történelmi látnivalók megfelelő megismerhetősége tekintetében is megtörténjen, szükséges turisztikai jellegű fejlesztéseket véghezvinni. Vannak, akiknek az a véleménye, hogy ezzel ártunk az ökoszisztémának. Őket azonban ugyancsak a jelenlegi hulladékkal szennyezett állapot várja a területen. E mellett valóban hiányosak mind a

fiatalok, mind az idősebbek körében az információk a terület értékeivel kapcsolatban. Szükséges az igazán megfelelő, kulturált ökoturizmus kialakításához az érintett szakmák egymással való együttműködése. Ez nem vagy környezetvédelmi, vagy régészeti, vagy erdészeti, vagy turisztikai vagy oktatási terület. Közös értékeinkről van szó, melyet egyetlen szakterület sem sajátíthat ki. Együttes munkával lehet valóban értékteremtően, mind a környezet, mind az emberek számára megfelelően kialakítani Sopron környéke túraúthálózatát.

Ez válhat alapjává annak -a rendszeres hulladékgyűjtéssel és karbantartással együtt-, hogy kialakulhasson az idelátogatók környezet iránti szeretete, tisztelete.

III . MIT TETT AZ ALAPÍTVÁNY MEGALKULÁSA ÓTA?

- Kialakította partnerkapcsolatait többek között Sopron Megyei Jogú Várossal, Sopron - Fertőd Kistérség Civil Szervezetek Szövetségén keresztül soproni civil szervezetekkel. Az egységes természeti és történelmi adottságokkal rendelkező terület révén az ausztriai szervezetekkel jelen pályázat folyamán alakította ki kapcsolatait
- A soproni amfiteátrum, a Zichy-rét és a mellette található Borostyánkő út illetve Sopron–Várhely területek információs táblával, parkolóval, fásítással, térbútorokkal való turisztikai feltárását tartalmazó terveket alkotott meg. Előző kettőt leegyeztette a városi Műszaki Irodával, a Megyei Környezetvédelmi Hatósággal, a Tanulmányi Állami Erdőgazdasággal mint kezelőszervvel, illetve az Örökségvédelmi Hivatallal
- A működési költségeket a Nemzeti Civil Alapból és adó 1%-ból kívánja megszerezni, melyre mint 2 éves szervezet mostantól van joga, idáig saját magántőkéből végezte munkáját
- Az alapítvány székhelyén rendelkezésére áll tároló helyiség, ahol a foglalkoztatáshoz szükséges szerszámok elhelyezése megoldott.
- A várostól elnyert kiadványi támogatást, mely a nyomdai előkészítésre elegendő, hogy a „Sopron környéke turistakalauz” címmel megjelentetni kívánt hiánypótló kiadványt összeállítsa, ami magában foglal minden kiemelkedő természeti és történelmi látnivalót Sopron környékén és segítséget nyújt térkép illusztrációkkal ezek terepi megtekinthetőségéhez. A nyomdai munkára 2008 évben kíván pályázni az alapítvány.
- Jelenleg van próbaüzemelés alatt a Sopront környező erdőterületek hulladékgyűjtése közérdekű munkára ítétekkel. Ehhez a helyi pártfogó felügyelői irodával történt megállapodás biztosítja a dolgozók meglétét. Az üzemeltetés költségeit támogatókon keresztül kívánjuk megszerezni.
- Magyarország-Ausztria Interreg program keretében készítette el jelen Sopron környéke túraúthálózat feltárási tervezetét, mintegy iránymutatásként a további kivitelezési munkákhoz

IV. ALPOKALJA TURISZTIKAI FELTÁRÁSI TERV

Az alapítványnak 2006 év végén sikerült támogatást nyernie a Területi Fejlesztési

A projekt az Ausztria-Magyarország Interreg IFA Közösségi Kezdeményezési Programban, az Európai Unió és a Magyar Köztársaság társfinanszírozásával valósul meg.

Hivatal által kiírt Interreg Österreich-Magyarország pályázaton keresztül. A 2007 június 1-től 2008 március végéig tartó 10 hónap időtartamú projekt során Sopron környéke turisztikai feltárási tervét alkotta meg az alapítvány. Ez a terv magában foglalja Sopron környéke legfontosabb természeti és történelmi látnivalóinak túraút hálózattal való összekapcsolását, a látogatási célpontoknál a szükséges térbútorok megjelölését, útvonal irányjelzők elhelyezésének tervét.

A tervezett túra utak fő nyomvonalakként értendők, amelyek 2-3 m széles kavicsburkolt utak. Szinte teljes egészében régi és jelenlegi nyomvonalak fejlesztéséről szól a program, nem új nyomvonalhálózat kialakításáról. A cél, hogy olyan főbb túra utak alakuljanak ki, melyeken keresztül a kiemelt látnivalókat és a célterület szinte minden nagyobb részét kényelmesen és kulturáltan elérhetik a gyalogos és kerékpáros turisták. A túrakörök egy-egy tájegység látnivalóinak megtekintéséhez segítik hozzá a túrázókat, mintegy programszerűen végigvezetve azon őket. Ez természetesen az önálló barangolás lehetőségét nem zárja ki.

Az alapítvány célja hozzájárulni ahhoz, hogy amennyiben bármely szervezet a későbbiekben túraút fejlesztést kíván végrehajtani Sopron környékén, azt egységes tervet alapján tegye. Így elkerülhetővé válik a túraúthálózat szétszakadása, rendszertelen kitáblázása, többféle térbútor-arculattal történő kivitelezése. Hiszen több civil és nem civil szervezet kíván ilyen irányú fejlesztéseket végrehajtani a jövőben.

A térbútorokra vonatkozóan a NYME Alkalmazott Művészeti Intézetét kértük fel a tervezéshez.

IV/ 1. Munkafolyamat

- Térképen bejelölésre kerültek azok a fontos történelmi emlékek és természeti értékek a várost környező hegyvidék és dombvidék területeken amelyek egy-egy látogatási célpontnak felelnek meg. Ehhez a közel 6 000 Ha terület összes már feltárássra került, illetve ismert értékei nyújtották az alapot főként helyi publikációkon keresztül.
- Ezen részek túraúthálózattal való megfelelő összekapcsolásához, illetve a túra utak mentén szükséges irányjelző táblák térképi bejelöléséhez terepi munkafolyamat kapcsolódott.
- Ezt követően digitális formában összesítésre került az anyag. Elkészült az a térkép, amin szerepeltek a látogatási célpontok, irányjelző táblák helyei, illetve maga a fő túraúthálózat.

- Ezt követően a látogatási célpontok kódokat kaptak az erdő, illetve égtáj megnevezés betű- és számkódjaiból (pl. Hk1- hegyvidék kelet 1). Az így elkészült térkép egy rövid szövegmagyarázattal egészül ki a látogatási célpontokat ismertette.

A terv mellékletét képezi a Nyugat Magyarországi Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézete által készített térbútor arculati koncepcióterv.

A túraút kialakításához elvi hozzájárulást kértünk Sopron Megyei Jogú Város, a Tanulmányi Erdőgazdaság Rt, a Megyei Környezetvédelmi Felügyelőség, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, és a Soproni Múzeum részéről.

IV/2. Kivitelezésről

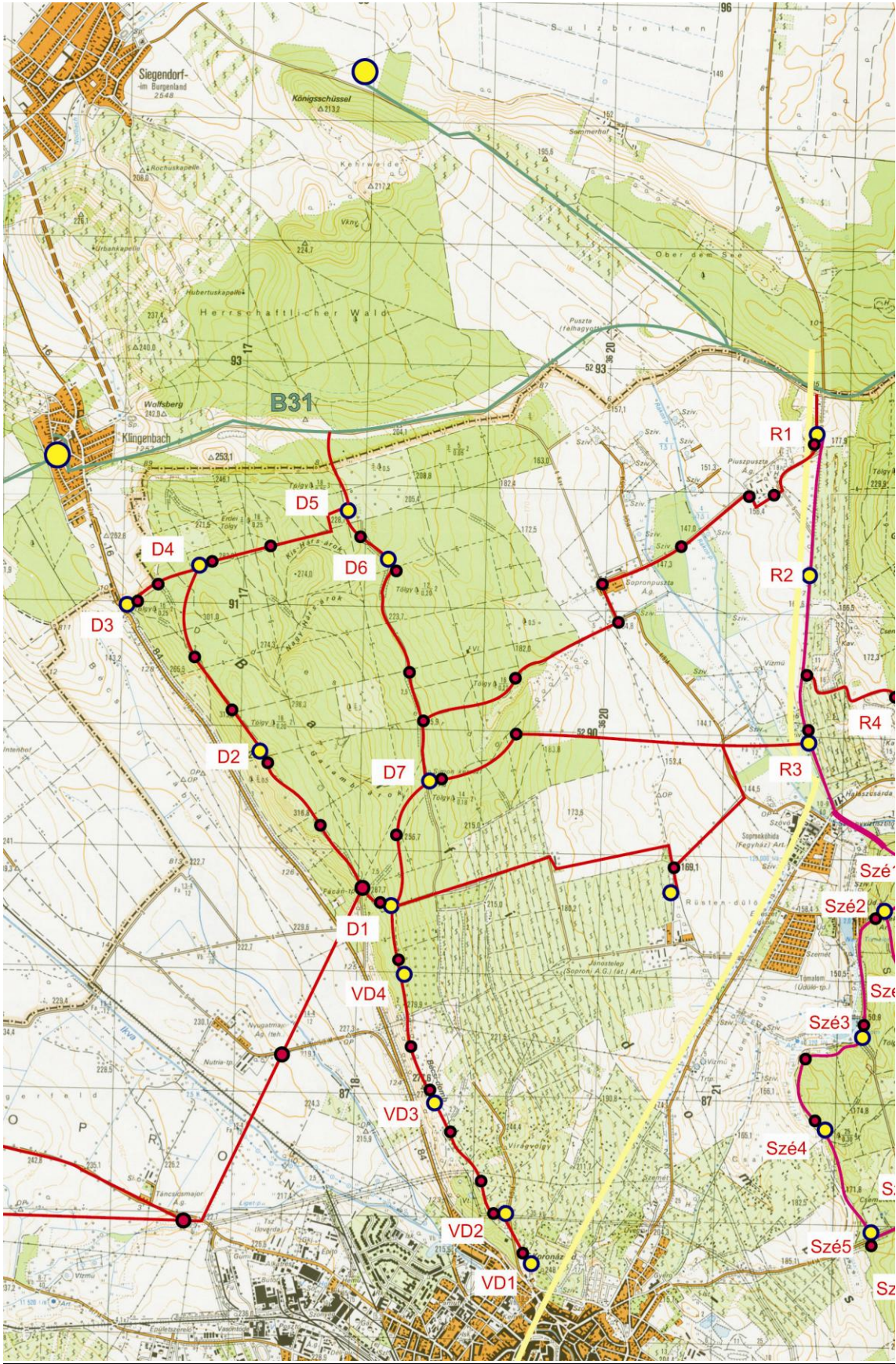
Mint minden terv, ez is csak annyiban jelent előrelépést, ha valóban megvalósul a tartalma. A teljes feltárás legjobb esetben is több mint 5 évet és nagy anyagi támogatottságot igényel. Szükséges ezért minden ilyen irányú pályázati lehetőséget megragadnia a városnak, civileknek egyaránt. A kivitelezés csak szakaszonként valósulhat meg annak mérete miatt, de egy ütemben egy egységes túraút-kör kialakításával célszerű ezeket kivitelezni. A kiválasztott szakasz kiépítését megelőzően van szükség a konkrét terepi nyomvonal kijelölésre, az akkor aktuális tulajdonviszonyok pontos egyeztetésére, az információ jelző táblák információs anyag tartalmának megtervezésére (német-angol-magyar nyelven).

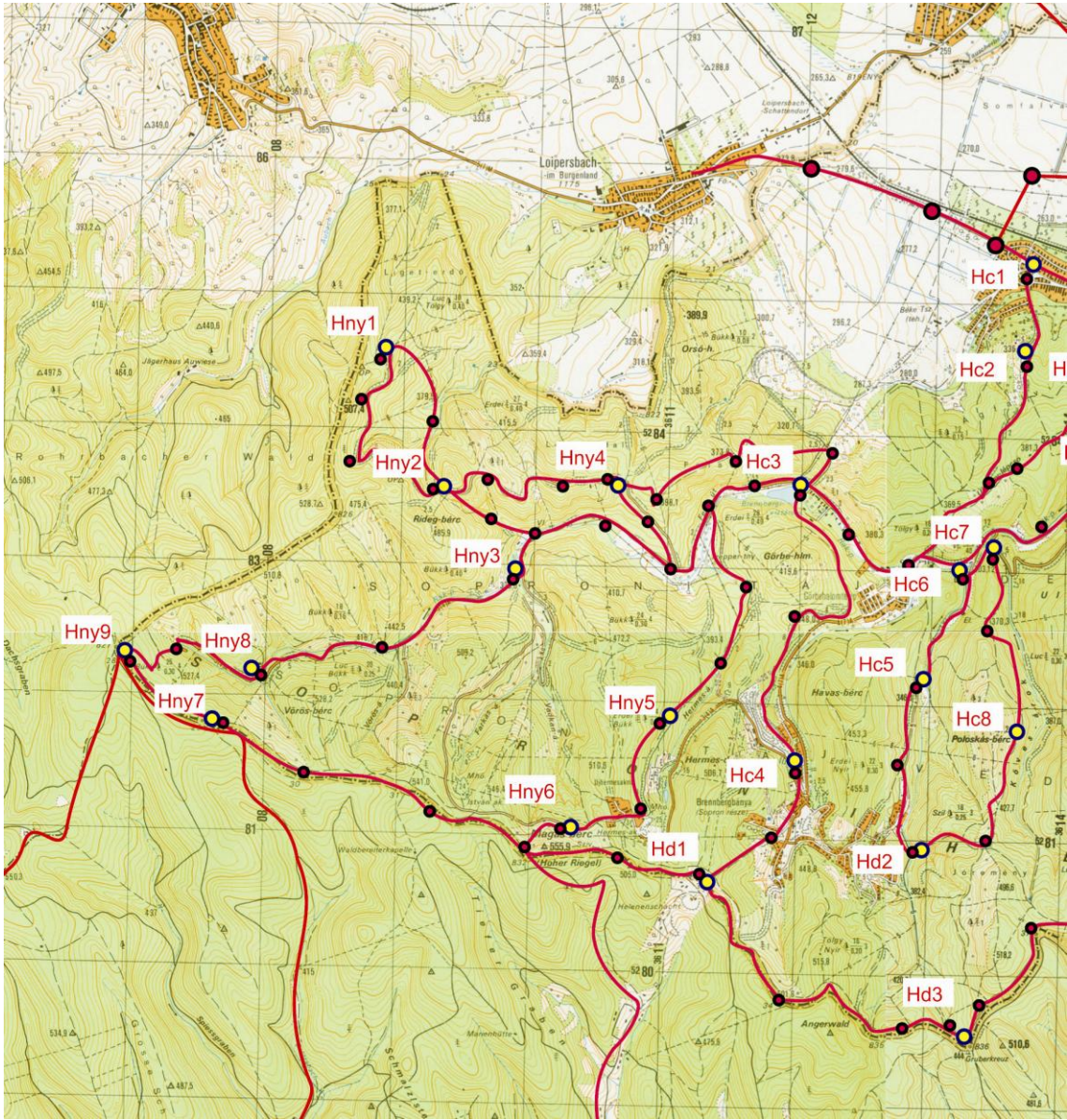
IV/ 3. Térképmelléletek

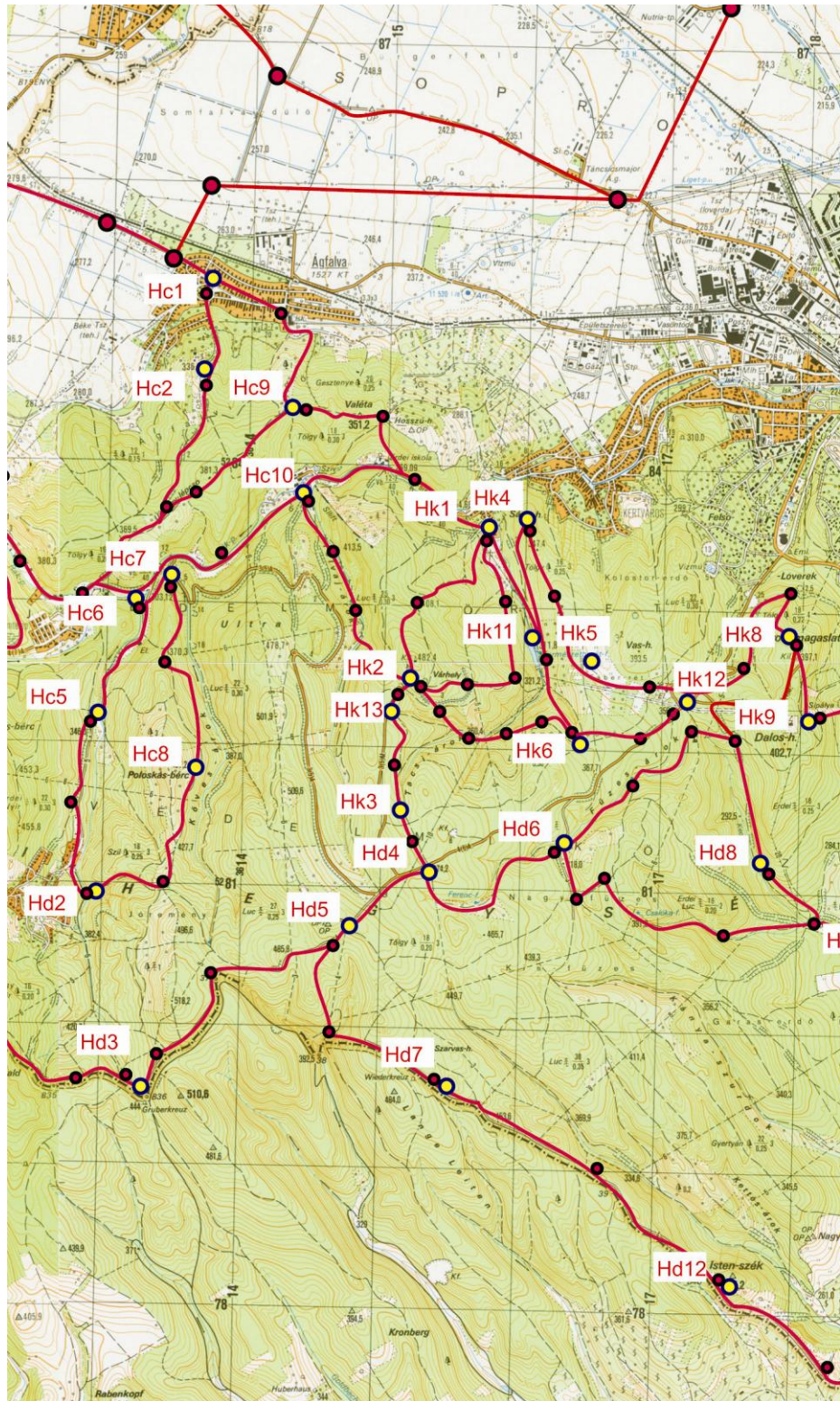
Fejlesztendő túraúthálózat, látogatási célpontokkal

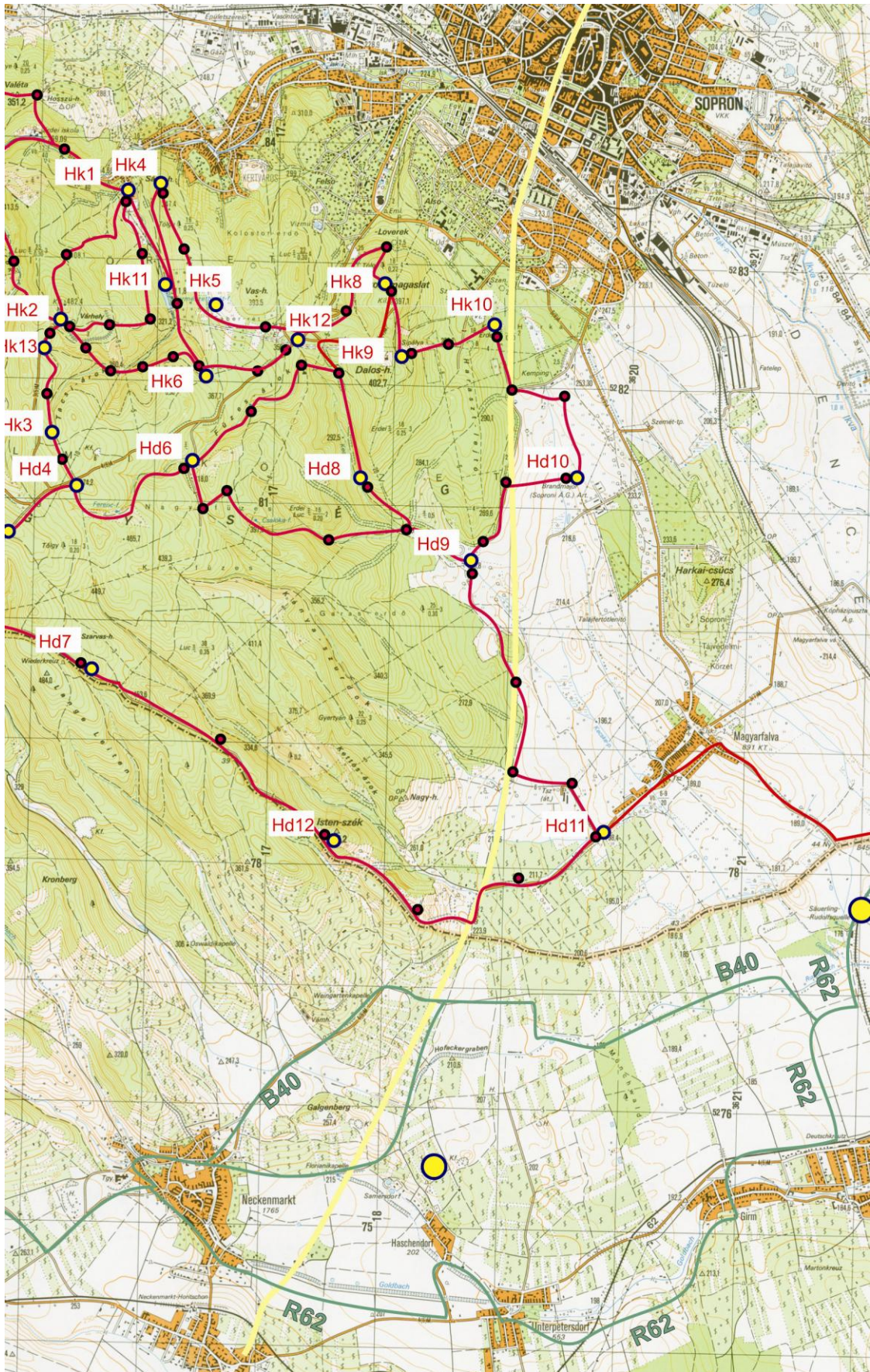
- Szárhalom
- Dudlesz
- Hegyvidék nyugati és középső része
- Hegyvidék középső és keleti része
- Hegyvidék keleti és déli része

IV/ 4. Látogatási célpontok listája

Dombvidék	Város - Dudlesz	VD1	Amfiteátrum - <i>parkolókialakítás</i> / ld. részletes terv
		VD2	Volt bitó + vaskori telep feltárás - Paur Iván
		VD3	Kosborfélék + irányjelző Alpok
		VD4	Hubertus kilátó - volt vendéglő története, Isten hozta a Dudlesz erdőben - általános természetrajz és történelem
	Dudlesz	D1	Történelem - volt határzár - <i>parkolókialakítás</i>
		D2	Állat és növényvilág a Dudlesz erdőben
		D3	Isten hozta a Dudlesz erdőben - általános természetrajz és történelem
		D4	Barlang (Ferenc-, Ottó-) - Dudlesz geológiai adottságairól
		D5	Vörös keresztről, volt határzáról, jelenlegi átkötőút által elérhető területekről
		D6	Kilátás a Fertő tóra, természetrajzi ismertető, ismertető a klimatikus viszonyokról, <i>kilátóépítés</i>
		D7	Simon kereszt + Pán Európai Piknik, volt határzáról
	Rákosi tömb	R1	Pán Európai Piknik, volt határzáról
		R2	Borostyánkő út, ókori történelmi útmutató Borostyánkő útra 'építve'
		R3	Sopron környéke természetrajza - száraz dombvidéki területek, természetrajzi bevezető Szárhalomról
		R4	Római kori villa, terület ókori használata, rövid ókori várostörténet, <i>kilátóépítés</i>
	Fertő vidék	FV1	Fertőrákos története
		FV2	Fertő tó vidék természetrajza, ismertető a klimatikus viszonyokról
		FV3	Mythras szentély, Fertő tó vidék - történelem, ismertető a környező ausztriai turisztikai célpontokról
	Szárhalom / Észak	SzÉ1	Szárhalom - történelmi múltja
		SzÉ2	Szárhalom - természetrajzi összefoglaló
		SzÉ3	Tómalom és környéke természetrajza, élővilága, ismertető a klimatikus viszonyokról
		SzÉ4	Szárhalom a modern történelemben
		SzÉ5	Szárhalom - Tómalom vízrajza, vízminőség jelző pont
		SzÉ6	Szárhalom - erdőtörténet
		SzÉ7	Védett sztyeppré - Sopron környéke klimatikus változatosságáról
		SzÉ8	Zsivány barlang és környéke - Szárhalom geológiai adottságairól
	Szárhalom / Dél	SzD1	Pinty tető - Szárhalom mint a lágyszárúak otthona
		SzD2	Fehér barlang - Szárhalom természetrajza, geológiai adottságai
SzD3		Fertő tó vidék története, bortermelés a vidéken - bortörténeti útmutató	
SzD4		Szárhalom élővilága, Szárhalom a történelem tükrében összefoglaló	
Hegyvidék	Hegyvidék / Kelet	HK1	Bánfalva - Tacsí árok találkozás / hegyvidék természetrajza, történelmi emlékek vaskor
		HK2	Várhely kelta erődítmény / történelmi útmutató
		HK3	Várhely halomsírokról
		HK4	Sánc hegy - történelmi összefoglaló / vaskor és kuruc kori sánc, <i>kilátóépítés</i>
		HK5	Fáber rét - természetrajz, élővilág összefoglaló, ismertető a klimatikus viszonyokról
		HK6	Hét bükkfa - hét bükkfa története, természetrajz, élővilág összefoglaló
		HK7	Füzes árok - természetrajz, hegyvidék geológiai adottságairól

	HK8	Károly magaslat - kilátó története, hegyvidék természetrajza, élővilága, történelem
	HK9	Kilátás a városra, Fertő tóra - Sopron környéke természetrajza, élővilága összefoglaló
	HK10	Római kor - Borostyánkő út
	HK11	Szalamandra tó – tótörténet, hegyvidék természetrajza, vízrajzi vonatkozások bővebben, térkép
	HK12	Récényi út Károly magaslat és Muck felé vezető utak találkozásánál lévő parkoló – információs tábla hegyvidék természetrajza, történelmi emlékei, térkép
	HK13	Várhely – Bella emlékmű – térképillusztáció egykori földváról és halomsírokról, vasból domborzati ábra
Hegyesvidék / Dél	HD1	Egykori sikló nyomvonal - bányatörténelem
	HD2	Brennbergbánya - történelem, természetrajz
	HD3	Bányász kereszt - vasfüggönyről, természetrajzról
	HD4	Vaskor - Várhelyhez <i>parkoló kialakítás</i>
	HD5	Muck - történelem vasfüggöny + természetrajz, élővilág
	HD6	Tölgyes mocsár - alpi klíma, fauna
	HD7	Mester kereszt - története + vasfüggöny és élővilág
	HD8	Kecske patak völgye - növényvilág, hegyvidék vízrajza
	HD9	Volt katonai lőtér - történelem
	HD10	Brand major - fás liget erdő jellemzői
	HD11	Harka - ismertető a községről - történelem
	HD12	Isten széke - történelem – vaskor, <i>kilátóépítés</i>
Hegyesvidék / Nyugat	HNy1	Liget-erdő - természetrajz, történelmi ismertető
	HNy2	Rideg bérc - Alpok lába fauna
	HNy3	Vadásztanya - ismertető soproni erdészképzésről
	HNy4	Felső Tödl / Terv út találkozási - természetrajz, flóra, fauna
	HNy5	Hermes - településtörténelem
	HNy6	Magas bérc - természetrajz, ismertető a klimatikus viszonyokról
	HNy7	Három oszlop - történelmi ismertető, kapcsolódó ausztriai területek jelenlegi állapota - túrázhatósága
	HNy8	Róth Gyula emléktábla – ki volt Róth Gyula, erdészképzés, élővilág
	HNy9	Urak asztala - hely története, kapcsolódó ausztriai túraút célpontjai + vasfüggöny
Hegyesvidék / Centrum	HC1	Ágfalva - településtörténet
	HC2	Ház - hegy - történelmi útmutató
	HC3	Fehér úti tó - tó története, természeti értékei, ismertető a klimatikus viszonyokról
	HC4	Új István akna - bányatörténet, természetrajz
	HC5	Havasi árok, egykori műszaki zár találkozás – történelmi ismertető
	HC6	Fehér Dániel forrás - ki volt Fehér Dániel, erdei patakok a hegyvidéken
	HC7	Köves árok alsó része, természeti értékek a hegyvidéken - <i>parkoló kialakítás</i>
	HC8	Kövesháti-kilátó / erdei élővilág a hegyvidéken, ismertető a klimatikus viszonyokról
	HC9	Új hegy / élővilág, ismertető a klimatikus viszonyokról
	HC10	Gyermek és Ifjúsági tábor - Tolvaj - árok / Manninger Gusztávról, a hegyvidék élővilágáról és természetrajzáról

IV/ 5 . Térbútortervek

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM
FAIPARI MÉRNÖKI KAR
ALKALMAZOTT MŰVÉSZETI INTÉZET

TÉRBÚTOROK ARCULATI KONCEPCIÓ TERVE

Készült a SYLVANUS Alapítvány megbízásából

Sopron, 2008. március

Österreich - Magyarország

A projekt az Ausztria-Magyarország Interreg IIIA Közösségi Kezdeményezési Programban,
az Európai Unió és a Magyar Köztársaság társfinanszírozásával valósul meg.

1. Térbútorok arculati koncepció terve

Készült a Magyarország Interreg program keretében folyó „Alpokalja turisztikai feltárási terv” projektjéhez.

Megbízó: Sylvanus Alapítvány
9400 Sopron, Király Jenő u.32.

Megbízott: Alkalmazott Művészeti Intézet Építészeti Tanszéke
9400 Sopron, Deák tér 32.

Tervezők:

Témavezető: Csíkszentmihályi Péter

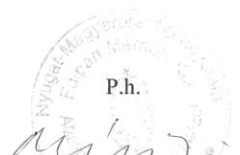

Tervező: Márkus Gábor

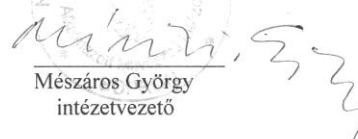

Szerződésszám: K-30/AMI/2008

Sopron, 2008. március 28.

P.h.

Mészáros György
intézetvezető

2. Tartalomjegyzék:

1. Előlap
2. Tartalomjegyzék
3. Előzmények
4. Konceptió alakítás szempontjai.
5. Konceptió leírás.
6. Túra állomások csoportosítása
7. Túra állomásokhoz tartozó felszereltség
8. Tervezendő teljes elemkészlet
9. Arculati jellemzők, szerkezeti, gyártási, telepítési, karbantartási leírás.

Mellékletek:

1. Túra állomásokhoz tartozó felszereltség konszignáció.
2. Tervezendő teljes elemkészlet konszignáció.
3. Túraállomások jellemző térbútor együttese
4. Részletképzés irányterve.

3. Előzmények

A túraállomások térbútor koncepcióterv a Magyarország Interreg program keretében folyó „Alpokalja turisztikai feltérési terv” projektjéhez kapcsolódik.

A dokumentumban feltérásra és meghatározásra kerültek a Sopron környéki túraútvonalak, a túraútvonalaknak koncepcionális célpontjai, illetve az egyes túraállomásokhoz tartozó helytörténeti, geológiai, növényzeti stb. nevezetességek.

A munkaanyagban az azonosító jelrendszer megjelöli az egyes tájegységekhez tartozó útvonalakat, pihenőhelyeket és állomáshelyeket, ezeket a térbútor koncepcióterv kialakításakor figyelembe vettük és megtartottuk.

A munkaanyag a gyalogos, kerékpáros és lovas turizmus útvonalait nem különbözteti meg, mivel a célpontok és pihenőhelyek mindhárom kategória számára meghatározóak és azonosak.

Az utak konkrét nyomvonala tehát a célpontok és pihenőhelyek között még a turizmuskarakter, a szabályozás és engedélyezés korlátain belül alakulni fog.

A projekt figyelembe veszi a Burgenland határ mentén érintett települések turisztikai fejlesztési szándékait is. A túraútvonalak kialakításában és a turizmus karakter feltételeinek tervezésében a megfelelő kapcsolódási pontok, és a megfelelő minőség folyamatos biztosítása további követelmény.

4. A koncepció alakítás szempontjai

- A gyalogos turizmus hagyományos eszköz és jelrendszere
- A gyalogos turizmus mai értelmezése, eszköz és jelrendszere
- A kerékpáros turizmus kialakult eszköz és jelrendszere
- A lovas turizmus kialakult eszköz és jelrendszere

- A Sopron tájegység karaktere
- A Sopron tájegységen belüli további tájkarakterek
- A Burgenland nagyobb tájegység karaktere
- A már kialakított turista övezetek, útvonalak arcúlat, eszköz és jelrendszere

- A fejleszteni kívánt turizmus célcsoportjai
- A fejleszteni kívánt turizmus szemléletalkító céljai
- A célcsoportok információ befogadási jellemzői

- A turizmus által érintett terület terhelhetősége
- A természeti környezet terhelhetősége
- A turizmus résztvevőinek terhelhetősége

- A fejlesztés megvalósíthatósága (gyártási környezet, logisztika)
- A fejlesztés ütemezhetősége
- A fejlesztés fenntarthatósága, karbantarthatósága
- Gazdasági környezet, megvalósítás és fenntartás forrás fedezete
- Kulturális környezet, szemléleti környezet, szélsőségek (vandalizmus)
- Természeti környezet hatásai (időjárás, napfény, állatok, gombák, stb.)

- A szempontrendszerből leszűrhető, elsődleges, megfogalmazandó üzenet.
- A szempontrendszerből leszűrhető másodlagos, megfogalmazandó üzenetek

5. Koncepció leírás

A koncepció alakítás szempontjai közül kiemelhetők az alábbiak, melyek egyben az arculati koncepció alapját képezik:

1. A túrizmus meghatározó, legfontosabb célcsoportja a fiatal korosztály.
2. A túrizmus szemléletformáló célja elsődleges.
3. Az üzenet átadás és információ befogadás módja a fiatal korosztály általános kommunikációs eszköztárával kell, hogy versenybe szálljon.
4. A Sopron régió kulturális-természeti környezetében a hagyományápolás, a természetszeretet és a magas szintű technikai civilizáció harmonikus egységet kell, hogy képezzen.
5. A természeti környezet terhelését a fejlesztés következő ütemeiben csökkenteni kell a technikai lehetőségek függvényében.

A túra utakhoz kapcsolódó térbútorozás arculata tehát az alábbi üzenetet kell, hogy közvetítse:

Sopron és környéke a hagyományok, a kultúra, a tudás és a természeti szépségek harmonikus találkozhelye. A turistautak szolgáltatásainak példaértékű megoldásai a tudást, a környezettudatos magatartást erősítik.

Az üzenet tárgyiasítása, illetve az üzenethordozó tárgyi környezet tervezése több szinten valósítandó meg:

Első szint:

- „minimál” szellemiségű tárgyrendszer kidolgozása az alapfunkciókra, a tárgyrendszer egyszerűsége, formai tisztasága, korszerű előállítási technológiája szellemében a második szintet készíti elő

Második szint:

- a tárgyrendszer információs elemeinek kiváltása GPS rendszerű információszolgáltatással az információnövelés, és a környezeti terhelés csökkentése érdekében

6. Túra állomások csoportosítása.

Pihenőhely típusok:

1. gyalogos túrizmus pihenőhelyek
2. kerékpáros túrizmus pihenőhelyek
3. lovas túrizmus pihenőhelyek
4. kombinált gyalogos-kerékpáros pihenőhelyek
5. kombinált gyalogos-lovas pihenőhelyek
6. kombinált kerékpáros-lovas pihenőhelyek
7. kombinált gyalogos-kerékpáros-lovas pihenőhelyek

Célállomások információszolgáltatással, pihenőhely típus hozzárendeléssel:

1. Dombvidék	1.	Szárhalom/Észak	SzÉ	1- 8
	1.2.	Fertővidék	VF	1- 3

	1.3.	Rákosi tömb	R	1- 3
	1.4.	Dudlesz	D	1- 7
	1.5.	Város- Dudlesz	VD	1- 4
2. Hegyvidék	2.1.	Hegyvidék/ Nyugat	Hny	1- 9
	2.2.	Hegyvidék/ Dél	HD	1-12
	2.3.	Hegyvidék/ Kelet	HK	1-10
	2.4.	Szárhalom/ Dél	SzD	1- 4
	2.5.	Hegyvidék/ Centrum	HC	1-10

7. Túraállomások felszereltsége

Pihenőhelyek felszereltsége:

- 1.a Pad
3. Hulladékgyűjtő
4. Információs tábla

Célállomások felszereltsége:

- 1.b Pad
2. Asztal
3. Hulladékgyűjtő
4. Információs tábla
5. Helytörténeti táblák
6. Kerékpártároló
7. Esőbeálló

8. Tervezendő teljes elemkészlet

- 1.a Pad
- 1.b Pad
2. Asztal
3. Hulladékgyűjtő
4. Információs tábla
5. Helytörténeti táblák
6. Kerékpártároló
7. Esőbeálló
8. Tűzrakó hely
9. Lókantár kikötő
10. Vízelelő hely
11. Árnyékszék

9. Arculati jellemzők, szerkezeti, gyártási, telepítési, karbantartási leírás

Ad.1.Tájegységkarakterek

Az Alpokalja turisztikai feltérési terv szerint, Sopron környékének túraútvonal fejlesztési irányai, bizonyos, meghatározott tájegységekhez, (domb/hegyvidék...) és nevezetességekhez kötődnek.(lásd: látogatási célpontok.)

Ez konkrétan: három fő tájegységkaraktert jelent.

Ha a tárgytervezés kapcsán különbséget kívánunk tenni az egyes táj karakterek között, az semmiképp sem egy formai- funkcionális- konstrukciós „másság” legyen, hiszen ez ellent mondana a rendszerelvű tervezés és gyártás alapvető célkitűzéseinek.

A megkülönböztetés –ha erre van igény- csupán vizuális módon történne, markánsabb színek segítségével.

Az is javasolható megoldás, ha a tárgyak, vagy tárgycsoportok fém elemei (tartó vagy keretszerkezetek, konzolok, oszlopok,...) azonos, semleges színállásúak, míg az ezekhez ízesülő fa szerkezetek 3 féle erőteljesebb színre kezeltek.

Ad.2. Megállóhely karakterek

Az egyes célpontok, vagy megállóhelyek, más és más nagyságrendűek lesznek, a használat igénybevételének függvényében.

2.1. gyalogos útvonal

2.2. kerékpáros útvonal

2.3. lovas útvonal.

A fenti útvonalak együtt is futhatnak, keresztezhetik egymást, vagy csak az állomáshelyeknél találkoznak. Elképzelhető az is, hogy a lovasok, csak minden 5-ik célpontonál érintik a gyalogos/kerékpáros vonalat.

Ekkor ennek tárgyi vonatkozásai, és vetületei lesznek, a ló kikötésétől, az itatáson át, egyéb teendők elvégzéséig.

Ennek tervezhetőségére, az Alapítvány adat szolgáltatása után nyílik majd lehetőség, mely az egyes megállóhelyek egyedi elemkiszignációját fogja adni.

Pld: 2.1./ pad, inf. tábla, hull. tároló....

2.1+2.2./ pad, asztal, helytörténeti, és inf. tábla, hulladékgyűjtő, kerékpártároló, ivókút... stb.

A használati módok/igénybevételek különbözőségét hangsúlyozandó, az úthálózatokra grafikus által tervezett piktogramok kell, hogy kerüljenek. (gyalogos, kerékpáros, lovas)

Ad.3. Arculati koncepció (általános/egyedi értékelemzés.)

A térbútorok kiviteli terv fázisának elkészítése előtt (mely egy későbbi II. ütemben történik...) az arculati koncepció a következő:

Használati célok (HC), valamint a **Műszaki Célok (MC)** megfogalmazása, mely egyrészt a tárgy csoportra érvényes általános tervezési irányelveket, másrészt a konkrét bútortípusok egyedi tervezési szempontjainak az elemzését foglalja magában.

A **Sylvanus Alapítvány** képviselőjével folytatott előzetes tárgyalás során, megállapodtunk abban, hogy a tervezendő térbútorok:

-a mai kor design szemléletének megfelelő friss formavilágúak legyenek,

-korszerű anyaghasználattal,

-figyelemfelkeltő, de a természeti környezetbe illő színvilággal.

Általános tervezési irányelvek:

HC.1. Vandál biztos szerkezeti csomópontok.

Alapvető szempont kell, hogy legyen, az un. biztonsági csavarkötések alkalmazása, melyek csak speciális célszerszámmal szerelhetők.

Ilyenek például, a kigyószemes, torx fejű, vagy a csak befelé hajtható „egyutas” csavarok...

Anyaguk edzett szénacélból, vagy rozsdamentes+ saválló (Nonox) minőségben készül.

HC.2. Időjárás állóság. (korrózió/felület védelem...)

A kiválasztott anyagok jó minőségű alapozása, -és felületkezelése.

Fa szerkezet esetén: fenyőnél a „telifa” termék család alkalmazása, (30 év garancia, magas ár...) vagy keményfa használatánál: az akác, és a kocsányos/ kocsánytalan tölgy használata. Az előbbinél a pórusok telített thillisei, míg az utóbbiaknál, a magas csersav tartalom garantálja a hosszú élettartamot. A keményfák felületkezelő anyagaként, a Poliuretán bázisú lakkok alkalmazása célszerű, mely leginkább ellenálló az időjárás viszontagságaival szemben.

Fémeknél szóba jöhető felületkezelési eljárások:

- a.) tetszőleges színű műanyag bevonások: elektrosztatikus porszórás, (szinterezés), esetleg: rilzánózás...
- b.) feketére (olajba) égetés
- c.) beégető lakkozás (színes lakkal, 100-150 C- on...)
- d.) zománcozás (800 C- on beégetett, üvegszerű, színes bevonat...)
- e.) szitázás

HC.3. Stabil fogadó egységhez való fix rögzíthetőség.

Nagyon fontos a telepítendő tárgyak –minél nagyobb arányú – műhelyben történő összeépítése, majd a helyszínen lévő fogadó részekkel való patent kapcsolása. A szerelési és rögzítési elv, az egyes tárgyak esetében ugyanaz, de az állomások különbözőségéből adódóan, a konkrét helyszínen való tervezés elengedhetetlen lesz a későbbiek során. (2-es, 3-as, 4-es,...keresztvezetés, tájolás, lejtés, uralkodó szélirány...stb.)

Cél az is, hogy a helyszíni munkálatok minősége ne a talaj esetlegességének (kavicsos, agyagos, homokos...) a függvénye, hanem a megadott talaj-előkészítési, valamint. alapozási munkák szigorú figyelembe vételével, és betartásával, abszolút tervezhetőek legyenek. Az aljzathoz való rögzítést (jav: utólag befűrt fém-dübeles megoldás) önbiztosító kötőelemek használatával kell végezni, mint például a műanyag betétes önzáró anyák alkalmazása.

Az alaptestek kiosztási (pozícionális), méretezési, anyagtani, stb. vetületei, a konkrét telepítési irányelvek rögzítése után, ill. a térbútorok kiviteli terveinek készítésével párhuzamosan történhet.

HC.4. Funkció analízis.

A térbútorok formai-szerkezeti kialakításának irányait (esetleges alternatíváit) funkcionális tanulmány kell, hogy megelőzze.

Ennek alapvetése egy olyan ergonómiai elemzés, amely nem csupán ember-bútor, hanem: ember-használati tárgy(kerékpár) vagy ember-élőlény(ló)vonatkozásaira is kiterjed.

Ezután készül a tender, vagy ajánlati terv (M=1:25, 1:10)

majd a kiviteli terv (M=1:5, 1:1) léptékben, konkrét műszaki megoldásokkal, színmeghatározással.

Műszaki Célok meghatározása

A megállóhelyek elem konszignációját, és nagyságrendjét, a térbútorok száma, és telepítése határozza meg.

1. gyalogos útvonal esetén: pad, asztal, információs tábla (turisztikai, helytörténeti, irányjelző...) és hulladékártató.

2. kerékpár útvonal esetén: ugyanezek + kerékpártároló.

3. lovas pihenő helyeknél: ugyanezek + állatok kikötését /pihenését/etetését szolgáló, és biztosító használati eszközök.

Természetesen ezek száma, a speciális használati igények bővülésével nőhet, például: tűzrakási vagy vízvételi lehetőség szükségessége, stb.

Ennek vizsgálatánál az egyik legalapvetőbb használati tárgy elemzésére vállalkozunk, amely nemcsak a célállomások térbútora, hanem a túra útvonal szakaszoké is. Ez a pad. A fent említett funkció analízis elvét, -nagy vonalakban ezen a tárgyon- mutatjuk be.

MC.1. Pad.

a.) Funkció

Ülő testhelyzetben történő pihenés, és étkezés céljára tervezett térbútor. Használat szempontjából ezért meg kell különböztetni, a túra útvonalakra kihelyezett (pihenős) padokat, ill. a célállomásoknál az asztallal együtt telepített (pihenős-étkezős) egységeket.

Ezek az ergonómiai sajátosságaik miatt, eltérő hosszúsági méretűek lesznek

Az előbbinél, a túra úttal párhuzamos elrendezésben, 3 (4) fő egy időben történő leültetése a cél

Az utóbbinál vizsgálat tárgyát kell, hogy képezze, a 2-2, 3-3, esetleg 4-4 fős asztalkörüli leülési lehetőség biztosítása.

Itt említjük meg, hogy valószínűleg nem cél, a padok komfortosítás irányában történő bővíthetősége, karfával, derék-, vagy háttámla megoldással.

b.) Ergonómia

Az ülő magasság, és a beülési mélység összegének 93-95cm-nek kell lenni.

A háttámasz nélküli ülésnél, az optimális ülés magasság: 44-46cm.

Fiziológiailag jó, ha ülés közben a felső lábszár enyhén a térd felé lejt, csökkentve ez által a gerincire ható eredő erő mértékét.

A minimális leültethető létszám a padon 2 fő. A kényelmes, kartámasz nélküli ülés minimális szélességi mérete: 45 cm. Javasoljuk, hogy az 1főre eső, tervezendő szélességi érték, 60 cm legyen. Egyrészt, egy 120 cm széles padon, kényelmesen elfér a 2 ember között vagy mellett egy hátizsák, vagy 2 felnőt, és 1 gyerek, esetleg 3 gyerek...

Ennek függvényében, a javasolt 2fős pad hossza: 120cm, míg a 3 fősé: 180cm.

c.) Forma

A formai kialakítás egyik szempontja legyen, a markáns, de nem extravagáns megjelenés, egyszerű, nagy-ívű vonalvezetéssel, de finom részlet megoldásokkal.

A karakter az egyediséget hangsúlyozza, s egy idő után beleivódik az emberek tudatába, amit a túraútvonalakhoz való „kapcsolás” jelent.

A gondos részletek pedig –mint amilyenek a lepuhított élek, a lécezés ritmusa, minőségi felületkezelés, stb.- az ember jó közérzetének a megteremtői.

d.) Konstruktív-anyag

A szerkezet teljes mértékben anyagfüggő tényező. A jelenlegi erdei túra útvonalak anyaghasználatára döntően (90%) a fa felhasználása a jellemző.

Sajnos, még keményfák alkalmazása esetén is, a legveszélyeztetettebb szerkezeti rész: a talaj-fakapcsolódási zóna, ahol a korhadás szinte elkerülhetetlen.

A Használati Célok tárgyalásánál, utaltunk a telepítendő térbútorok szerelhetőségére, és helyszíni rögzíthetőségére, mely csak precíz, csereszabatos alkatrészek, és elemek alkalmazása esetén biztosított.

Ezért javasoljuk a fa-fém kombinációs anyaghasználatot, mely eleget tud tenni, a fenti igényeknek, valamint időjárásállóbb felületkezelési eljárásokkal növeli a tartósságot.

Láb tartószerkezet vonatkozásában szükséges a fém anyagok preferálása, míg az emberi testtel közvetlenül érintkező részekben (ülő/asztal felületek...) a fa alkalmazása célszerű.

Fém alkatrészek készülhetnek: csőből, zártszelvényből és acél (kazán) lemezből.

Fa alkatrészek vonatkozásában, a keményfák (akác, tölgy) használatát javasoljuk, 2 colos anyagból gyalulva: 40-44mm –es (palló) vastagságban, szükség szerint hosszban megtoldva.

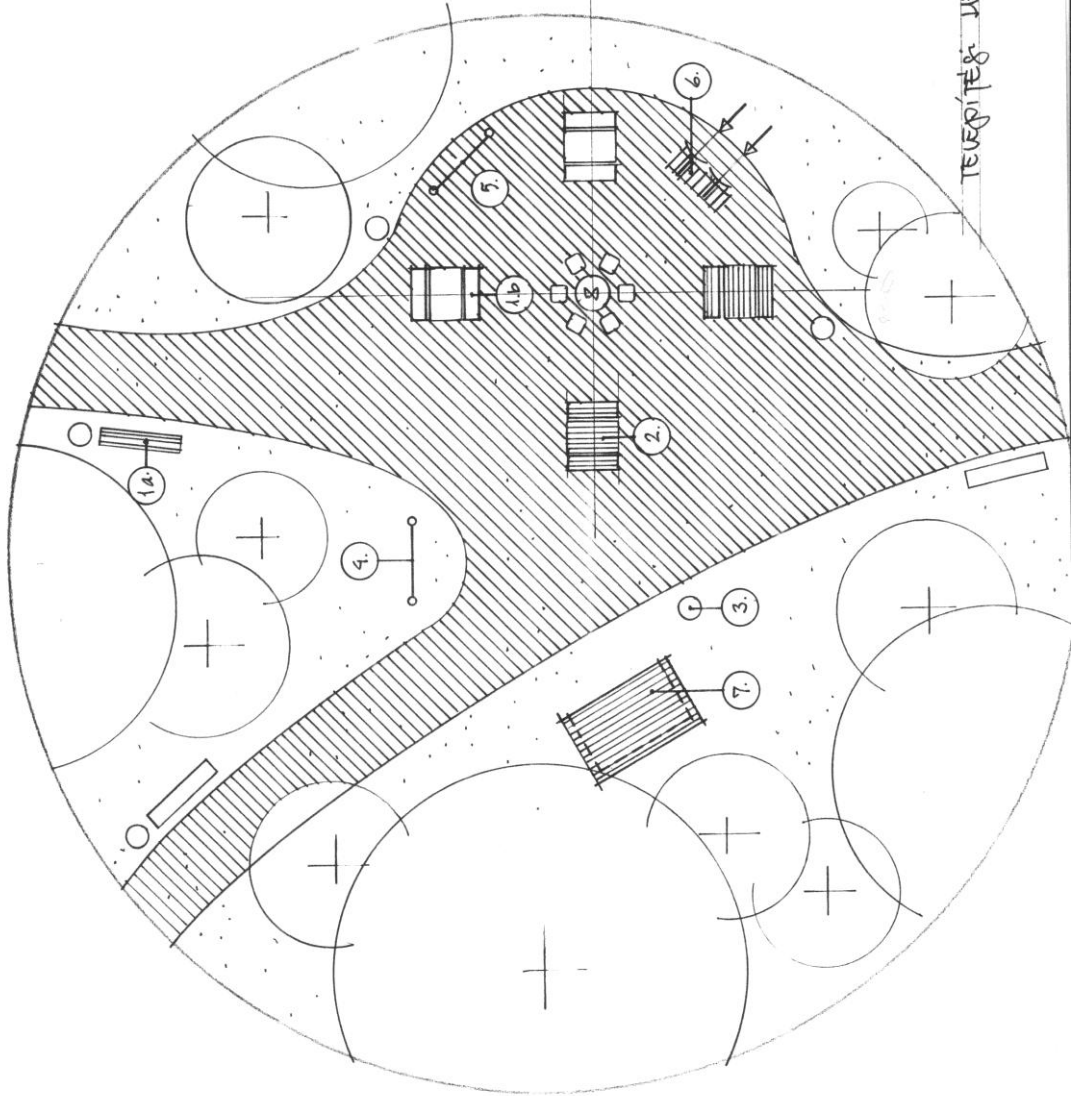
A tervezéssel kapcsolatban itt gondoljuk megemlíteni, hogy az Alapítvány pártoló tagjai, vagy támogatói kaphassanak lehetőséget arra, hogy nevük, a pad egy jól látható részén: patrónusként – egy kis rész,- vagy rozsdamentes acél tábláskán- fel legyen tüntetve.

Sopron, 2008. március

Márkus Gábor
tervező

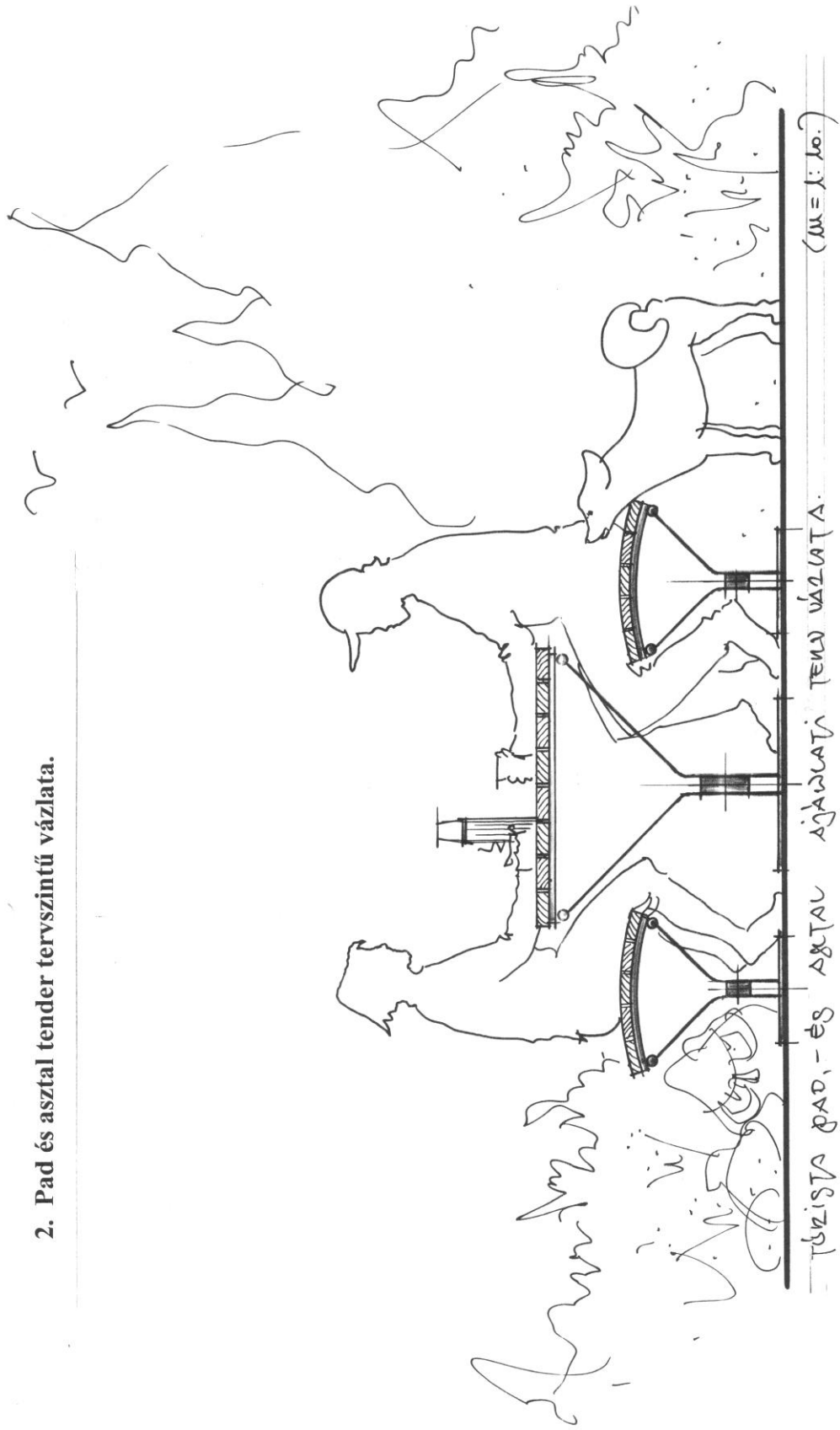
1. Túraállomások jellemző t. bútor együttesei.

- 1.a. PÁJ.
- 1.b. PÁJ.
2. ASZTAL
3. HULLADÉK GYŰJTŐS
4. INFORMÁCIÓS TÁBLA
5. KEZTŐZÉSEK TÁBL.
6. KEZELŐPÁZ TÁBLA
7. EGŐZÉSÁB
- (8.) TÚRAKÖ.

TELEPÍTÉS: MELEGYESTI... (M:1:100)
2008. MÁJUS. MCG.

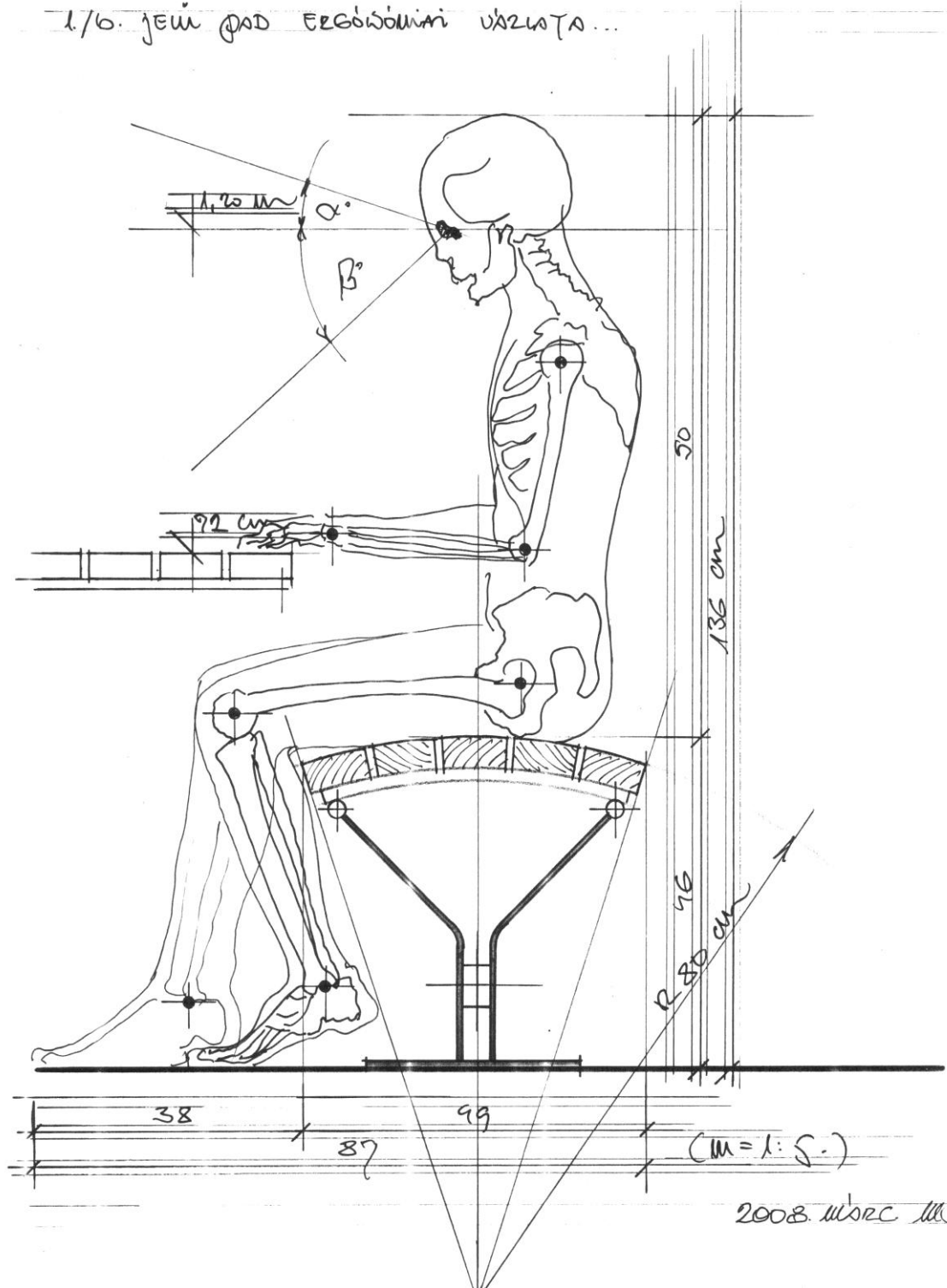
2. Pad és asztal tender tervszintű vázlat.

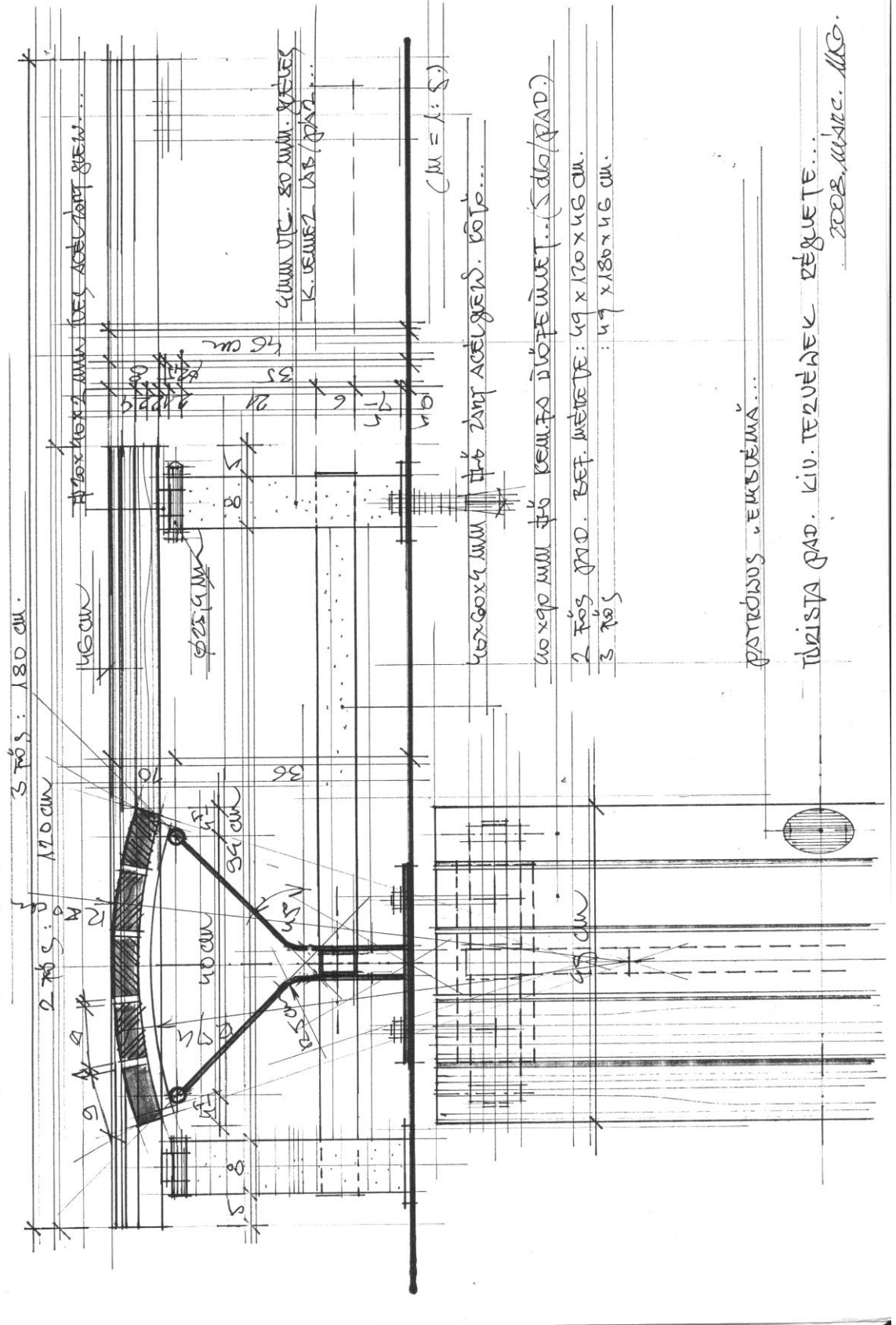
2008. máj. 10. M.C.

3. Turista pad ergonomiai sémája.

1/6. JEŪ PAD ERGONOMIAI VÁZLATA...

4. Részletképzés irányterve. (pad)

IV/ 6. Részletezett látogatási célpont tervek

A területek kialakításánál figyelembe lett véve történelmi, zenei és egyéb fesztivál megszervezésének lehetősége. Így a parkoló kialakítás, nagyobb füves terület meghagyása - bódék, közvécék felállítására -, játszóeszközök telepítése, terek és parkolók fákkal való árnyalása... A túlzott feltárástól elhatárolódva, a tervek a területek szépségében és szellemében rejlő vonzerők kiemelésének, illetve a korszerű információközlésnek figyelembe vételével készültek.

Egyeztetés történt 2005 novemberében az Örökségvédelmi Hivatal, Sopron Megyei Jogú Város Főépítési Irodája, a TÁEG illetve a Városi Múzeum képviselőivel. Az egyeztetés során mindenki számára elfogadhatónak minősült a Zichy rét és a mellette található Borostyánkő út turisztikai feltárási vázlatterve. A TÁEG ígéretet tett arra, hogy felvállalja az EU-szabvány játszóeszközök működtetésének finanszírozását a Zichy rét területen.

IV/ 6/a) Soproni amfiteátrum

A Sylvanus Alapítvány 2005 év végén elkészítette vázlattervét a soproni amfiteátrum turisztikai látogatottságának növelése érdekében szükséges környezetrendezéshez. Sopron város főépítésze javasolta ezen vázlatterv egzaktta tételét, melyhez az Ökopartner Irodát kértük fel. Az ő általa elkészített anyag látható alábbiakban:

A terület kialakításához kapcsolódóan szükséges még megjegyezni alábbiakat:

- Az amfiteátrum mellett található, jelenleg parlag területet célszerű volna parkosítani. Itt egy későbbi történelmi fesztivál során helyet kaphatnának a bódék, mobil WC-k. E mellett növelné a terület közjóléti jellegét és a kialakítással jelentősen megszépülne a terület. A környéken egyre több család építkezik, így a játszóeszközök telepítése is erősíti a kialakítás célszerűségét.
- A Hubertus kilátó felé, az amfiteátrumtól kezdődően tervezett tanösvény, keresztezi a volt krosszpálya területét. Ez a jelenleg parlag terület, fizető játszóparknak biztosíthatna helyet. Így

a terület egy egységes turisztikai kínálattal egybekötve, annak értékeit kiemelve válhatna Sopron egyik jelentős helyszínévé. Egyben összekapcsolja, a Dudlesz erdővel a várost a kirándulók számára.

Ökopartner-Sopron Mérnöki Iroda Bt.

9400 Sopron, Ferenczy J.u.4.

Tel/Fax: 99-524713

E-mail: ekopart@alarmix.net

Műszaki leírás

A soproni amfiteátrum környékének környezetrendezési tervjavaslatához

Előzmények

A Sylvanus Közhasznú Alapítvány Sopron megbízásából el kell készíteni a soproni amfiteátrum környékének kertészeti beépítési tervét. A munkához a helyszín bejárását követően el kellett készíteni a terület tervezési alaptérképét, be kellett szerezni, és fel kellett szerkeszteni a közművek adatait és tájékozódni kell a térséget érintő tervekről, programokról. Az elkészült tervek egyeztetésre kerültek a Soproni Múzeumnál Dr. Gömöri János régésszel, a Soproni vízmű Rt-vel és az ÉGÁZ Rt-vel. Az amfiteátrum régészeti feltárásának történetét a Soproni Szemle 2005/4. számában Gömöri János – Karl Kaus „A scarbantiai amfiteátrum és közönsége” című tanulmánya ismerteti. Nagyvonalú tervet ismertetnek ugyanebben a számban Jerem Erzsébet és Vásáros Zsolt egy turisztikai látogatóközpont és kilátó elhelyezésének javaslatával. A tanulmányhoz mellékelte vázlaton az amfiteátrumtól délkeletre látható az új épület.

A tervezési munka célja

A Megrendelő elkészítette az amfiteátrum környékén elképzelt környezetrendezés vázlatos programját, amely a római kori régészeti látványosság színvonalasabb megtekintését szolgálja. A vázlatot a soproni kivitelezőkkel, a TÁEG RT-vel, a SVÜ Kertészetével, a Kuhn s Társa Kft-vel és az Image Grafikai Műhely képviselőivel is előzetesen egyeztetésre került. Elkészítendő az amfiteátrumok megtekinteni kívánó turisták részére asztalok, padok, információs táblák és gépkocsi parkolók elhelyezésének, valamint fék ültetésének tervei az 1:500 ma tervezési alaptérképen. A tervet a megrendelő az előírásoknak megfelelően engedélyeztetni.

A meglévő terep adottságai

A tervezési terület Sopron belvárosától északra a város szélén elhaladó 84. számú főút mellett található. A belterületi telek helyrajzi száma: 4778/1. A helyszínrajz részletesen mutatja a terület terepviszonyait, az utakat, járdákat, közműveket és a növényzetet. A ca. 150 x 100 m nagyságú területet minden oldalon aszfaltburkolatú utak határolják. Az amfiteátrum hossz tengelye É-D irányú, jól kivehető a 2000 évvel ezelőtt használt aréna két oldalt félkör alakú lelátói. A terep Ny-felé lejt, a Koronázó domb útjánál 243-244 mbf szinteket a Virágvölgyi út mellett 243-234-237 mbf szinteket találunk. Az amfiteátrum ovális alakú játéktere 238 mbf szinten van.

Néhány fát találunk a Virágvölgyi út mellett a délnyugati oldalon. A terület egésze gyepvel borított. A Bécsi domb természetvédelem alatt álló területe /0902/22 hrsz/ a WABA Szépségszalontól északra található. Az amfiteátrumot bemutató eredeti ismertető tábla már nincs meg. Az egykori „küzdőtéren” egy kosárlabda palánk árválkodik. A közművezetékek /gáz, víz, szennyvízcsatorna, telefon/ a Virágvölgyi út és a Koronázó domb aszfalt burkolata alatt húzódnak. Az arénában a jelzett nyomvonalon 1985-ben lefektetett használaton kívüli telefonkábelek vannak.

Tereprendezési és útépítési munkák

Az amfiteátrum közlekedési kapcsolatait a helyszínrajz terve szerint szabályozzuk. A koronázó domb útja mentén behajtás gátló faoszlopok sorát terveztük elhelyezni. A déli bejáratnál nyitható sorompót kell elhelyezni, az esetleges gépkocsi behajtás lehetőségére. A Koronázó dombon a közúthoz csatlakozóan parkolók építését terveztük. Az útra merőleges személygépkocsi parkoló 2,5 x 5,0 m nagyságúak. A szegélyezés 6/20 cm kerti szegélyből 5 cm kiemelkedéssel készüljön. Az út a parkoló alól a humuszt, termőföldet le kell termelni. A burkolat 15 cm vastag osztályozatlan kavicsból készítendő, az előírt tömörség Try 85% legyen. A keresztirányú lejtés az amfiteátrum felé 3%v legyen. A pihenőhelyeknél a kavicsos burkolás nagyságát a helyszínrajzról lehet kitűzni, itt a burkolat 10 cm vtg legyen. Amennyiben a gépkocsi bejárás az É-i kapunál lenne, a D-i oldalon hiányzó árok szakasza. Megrendelő megépítteti.

Utcabútorzat készítése és elhelyezés

Az elhelyezésre kerülő köztéri bútorokat a helyszínrajz részletesen ábrázolja. A két pihenőhely az amfiteátrum északi és déli kapui közelében kerültek elhelyezésre. Az asztalokat, padokat hulladékgyűjtő edényzetet az információs táblák és az irányjelzők tartóoszlopait és a behajtás gátló cölöpöket tölgyfából vagy akácból, a TÁEG Rt. Üzeme vállalta elkészíteni. Az oszlopok elhelyezésére szolgáló min. 30 cm átmérőjű és 80 cm mélységű alapokat géppel célszerű kiemelni. Ezek száma ca. 170 db lesz.

A tervezett faanyagok a szabad ég alatt az időjárás viszontagságainak ki lesznek téve. Erre tekintettel felületkezelésüket a lehető legnagyobb gondossággal és szakszerűséggel kell elvégezni. A faanyagok legjobb védelmét a nagy nyomáson történő fatelítés biztosítja, de megfelelő védelmet nyújtanak a helyben használatra kerülő vegyi felületkezelési eljárások / mázolással, bemeztetéssel/, így is elérhető az időjárásálló, gomba- és rovarkárosításnak ellenálló védelem. A faanyagok élettartalmát és a külső megjelenés minőségét nagyban befolyásolja a felhasznált anyag nedvességtartalma, mert csak a megfelelő száraz faanyagtól várhatjuk el, hogy nem repedezik, és nem görbül. A legjobb faanyagok az akác és a tölgy. Az oszlopok földbe kerülő végeit bitumenbe történő áztatással, azon kívül kavicsagyazattal, agy sovány betonba befogással lehet további védelemben részesíteni. A padok asztalok összeerősítésénél a csapolásokat kell előnyben részesíteni. A vasanyagokat, kötőelemeket, rozsdátló alapozással, majd legalább kétszeri festőfedéssel kell ellátni. A kerti bútorokat és a faoszlopokat a fa eredeti nyers színében javasoljuk beereszteni, festeni. A táblák tetején kis fedett elötetőkkal lehet az eső elleni védelmet fokozni.

Növényültetési munkák

Az ültetendő lombos fák helyeit az Amfiteátrumtól ÉNy-ra és K-re jelöltük ki a helyszínrajz szerint. A 15 db ültetésre előirányzott fának javasolhatók a táj természetes növényfajai közé tartozó korai juhar/Acer Platanoides/, a kislevelű hárs /Tilia Cordata/, nagylevelű hárs /Tilia Platiphyllus/ és a virágos kőris /Fraxinus Ornus/. Lehetőleg idős, faiskolában előnevelt, kétszer iskolázott sorfákat javasolunk elültetni, amelyek hamar árnyékot adnak és kinőnek az amfiteátrumot használók „kezei” közül. A fák ültetőgödrei 1,0x1,0 m nagyságúak legyenek. Törekedni kell jó minőségű termőfölddel megtölteni, sőt előnyös az ültető gödör aljára 8-10 cm vastagságban VEGASCA talajjavító anyagot elteríteni. A fákat karózni kell, majd tányért kell kialakítani a fa töve körül.

Információs táblák elhelyezése

A helyszínrajz szerint 2 információs tábla kerül elhelyezésre. Ezek szövegeit és etérképeit az említett grafikai vállalkozó tervezi meg és készíti el fémtáblán. Csak az időtálló és strapabíró kivitelezéstől várható el hosszú élettartam.

Közművek

Az amfiteátrum területén működő közművezeték nincs. A helyszínrajzon jelöltük az út melletti föld alatti telefon és az elektromos légvezetékét. A víz, gáz és szennyvízcsatorna vezetékai a Virágvolgyi út és a Koronázó domb burkolatai alatt húzódnak.

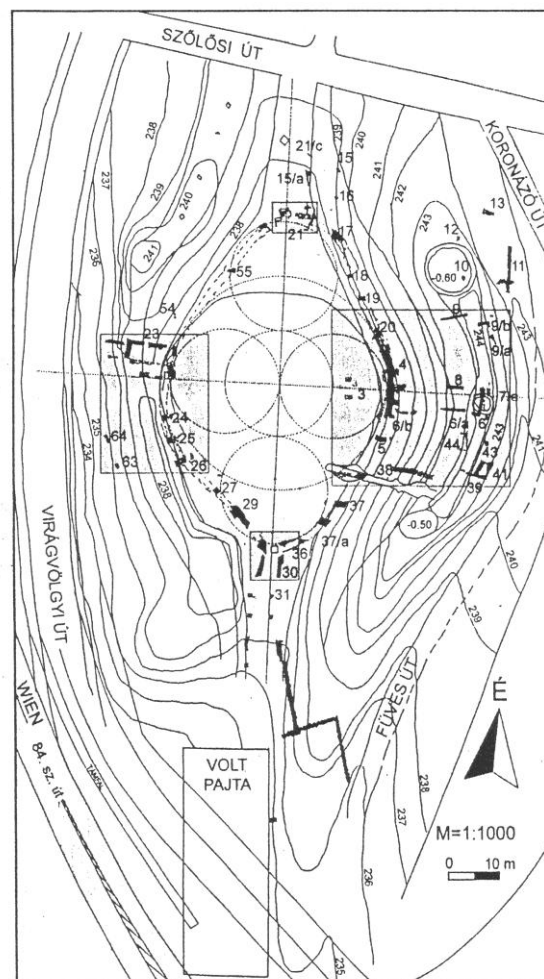
A tervezett munkák ezeket nem közelítik meg.

Egyéb megjegyzések

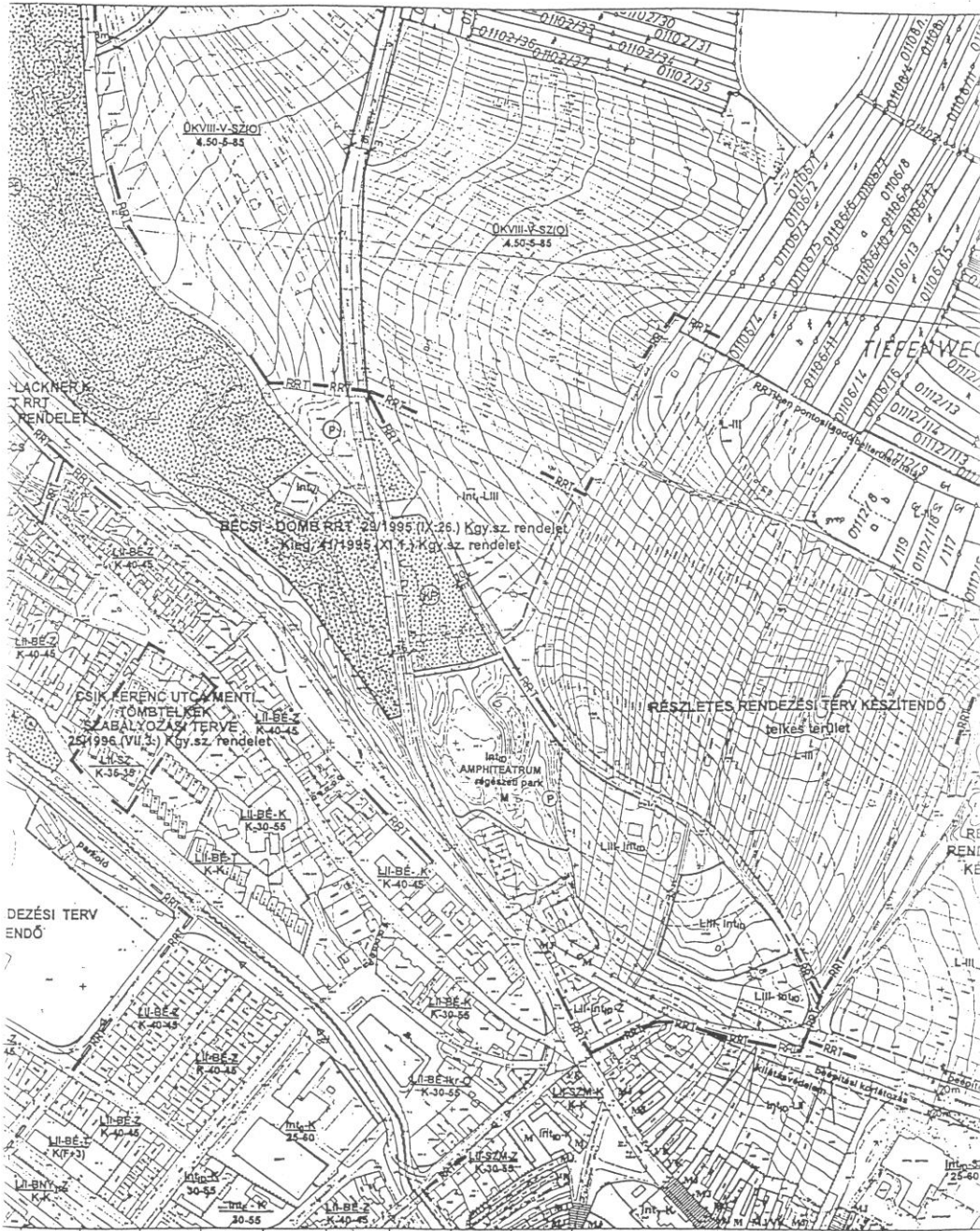
Terveken megadott magassági alapadatok balti alapszinten vannak. A Kivitelezők kérik a vonatkozó baleset-elhárítás és egészségvédelmi óvórendszabályok és előírások szigorú betartására. A közút melletti építési esetén a munkahely elkerítését és az ideiglenes forgalomterelést az előírások szerint kell végrehajtani.

Mellékletek:

1. MZ-01 Részletes helyszínrajz M=1:500
2. Másolat Sopron Város Általános rendezési terve IX. szabályozási lapjáról. M=1:2000
URBANITAS KFT. 1998.
3. Elkészült terv

3. kép. Az amfiteátrum 1991–1992. évi ásatási felmérése.(vázlatos másolat).
A 10. és 7/a árkoknál 1945. évi tüzérségi állások. A volt pajta és a Füves út között a Nemeseum.

IV/
6/b)

Zichy rét és Borostyánkő út

Területen található értékek

Az Ojtozi-sétánytól keleti irányban – attól 40 méterre - futó borostyánkő út, illetve a tőle 100 méterre található játszótér környezetrekonstrukciós vázlatlatterve:

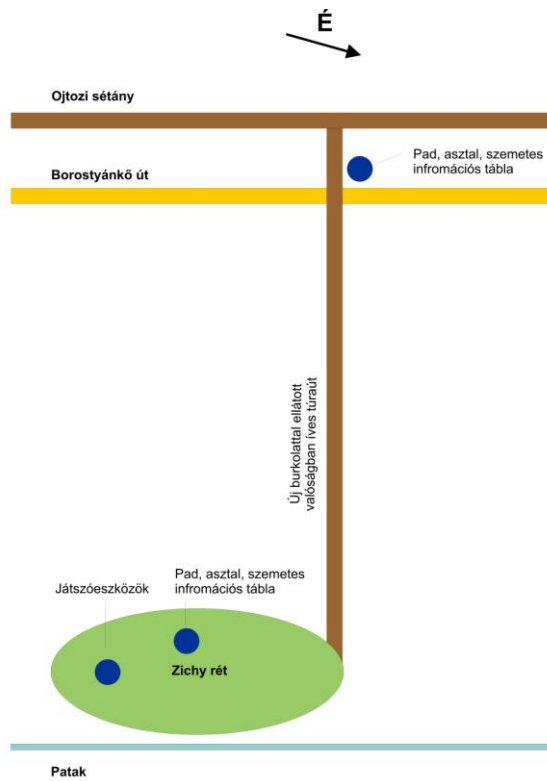
A játszótér a jelenlegi közép-, és idősebb korosztály számára őriz kedves emlékeket. A szép környezetben, erdővel borított területen helyet foglaló, egyedi értéket képviselő soproni játszótér állapota erősen amortizálódott. Felújítása és a terület rendbetétele elengedhetetlen ahhoz, hogy a területet újra hosszú távon (állandó karbantartás mellett) birtokba

vehessék a gyermekek, idelátogatók.

A játszótér mellett található Borostyánkő út - szakasz jelenlegi turisztikai feltárása nem megfelelő. A táblát rongálók elcsúfították, a területen kisebb magánépítésű kerékpár-krosszpálya alakult ki, útrekonstrukció, padok, kuka nem található. Az említett hely mellett található Ojtozi-sétány és Zichy-rét ösvénnyel való összekapcsolása jelenleg is megtalálható. A növényzet azonban lassan teljesen birtokába veszi azt. Terv szerint a két területet (Borostyánkő út szakasz és Zichy-rét) összekötő sétány 2,5 m szélességben közúzlékkal terített formában kerülne helyreállításra.

Az így kialakított terület (ld. vázrajz) a kirándulóknak, gyermekes családoknak egészséges időtöltésre, a terület természeti és történelmi értékeinek megismerésére ad lehetőséget.

Feltárás - tervezet

A Borostyánkő út - szakaszhoz új információs tábla kerülne elhelyezésre. A tábla mellett szemetes, asztal és két pad elhelyezése lenne megfelelő. Ugyanezen a területen a Borostyánkő út egy részének rekonstrukciójára kerülhet sor. Tekintve, hogy településen kívüli területeken a Borostyánkő út kockakövel nem volt burkolva, száraz makadámjelleggel történhetne ennek felújítása a valamikori méreteket és technikát figyelembe véve. Ennek megfelelő hossza 5 fm. Így láthatóvá válik az út, de a kialakítás nem kíván túlzott

fakitermelést. A megfelelő cserjementesítéssel szépen láthatóvá válna az út folytatódó vonala. A területen ezen kívül elhelyezésre kerülne egy égtáj-irány jelző tábla, ami jelenleg is látható leamortizálódott állapotban.

A játszótér területén az aljnövényzet-tisztítást és a mára teljesen leamortizálódott játékok bontását követően új játszóeszközök telepítésére, illetve 3 db. új asztal, 6 db pad, 2 db hulladékgyűjtő edény elhelyezésére kerülne sor. A játszótér magas vízállású területen fekszik, aminek köszönhetően a területen nem kell kavicsal burkolt felületeket kialakítani. Csak a játszóeszközök esési terében szükséges az előírt ütécscillapító talaj elhelyezése.

IV/ 6/c) Sopron-Várhely

Ld. 14. oldal (térkép)

Területre érkező fontosabb túrautak:

- Ifjúsági tábor felől Tolvaj árokban
- Hét bükkfa felől Ciklámen – ösvényen
- Récényi – és a Várhely felé vezető út találkozásától (Új - rét)
- Autóspihenő felől Köves árokban elinduló műúton
- Bánfalva felől Szalamandra tó mellett Ördög árkon
- Bánfalva felől Kis réten keresztül Ciklámen tanösvényen

Ezekből három fő túraútvonal kialakítását javasolja az alapítvány:

- Ifjúsági tábor felől Tolvaj árokban

Buszmegállónál rövid, tömör információs táblát szükséges térképpel, irányjelzővel, távolságot feltüntetve kitenni. E mellett a gépjárművel érkezőknek mindkét irányból jelzőtáblát, 500 m-el az útvonal kezdőpontjának elérése előtt. Felfelé menet az úton két helyen irányjelző tábla, majd a Várhelyhez felérve információs tábla térképpel kerülne kihelyezésre.

Parkolás: Ifjúsági tábor előtt

- Hét bükkfa felől Ciklámen – ösvényen

Az autóparkolónál információs tábla térképpel, illetve 3 db irányjelző kerülne kihelyezésre a kanyarban a Récényi út felé, illetve a Récényi út és Hét bükkfa felé a gyalogút kereszteződésénél mindkét irányból. Hét bükkfánál információs tábla térképpel, a Várhelyhez vezető kb. 3 km-es szakaszon 4 darab irányjelző tábla kihelyezése történne.

Parkolás: Károly parkoló

- Récényi – és a Sopron-Várhely felé vezető út találkozásától (Új - rét)

A két út találkozásánál információs tábla térképpel, a Várhelyhez vezető úton egy információs tábla (térképpel, illusztrációval a halomsírokról és a várról) kerülne kihelyezésre. Az úton ezen kívül két irányjelzőre van szükség.

Parkolás: Két út találkozásánál parkoló kialakítása

Bella emlékműnél

Szükséges kihelyezni információs táblát térképpel és irányjelzővel a vár irányába, illusztrációval a halomsírokról és a várról. Egy vasból készült domborzati ábra szemléletesen tenné láthatóvá a területet a várral és környékével. A rekonstruált halomsír műanyag

nyílásborításával (oldalt és felső részen) megfelelőbben láthatóvá válna annak belseje.

Földvárnál

Bella emlékműtől a kilátó felé vezető kapunál rekonstruált sáncrészt célszerű kialakítani. A kilátó felé menet a kanyarba információs tábla

(vár ismertetésével, térképpel), a kilátó melletti padok helyére azonos arculatú térbútor (pad, hulladékgyűjtő edény, asztal) kerülne kihelyezésre, mint ami a többi erdei látogatási célponthoz.

Szükséges tárgyi feltételek, kialakítandó egységek:

- Irányjelző táblák 16 darab
- Információs táblák 9 darab
- 12 db pad
- 6 db asztal
- 6 db hulladékgyűjtő edény
- Vasból domborzati ábra (1m x 1,5 m) 1 darab
- Sáncrekonstrukció
- Halomsír rekonstrukció
- parkoló kialakítás

V. ÖSSZEGZÉS

A soproni székhelyű Sylvanus Alapítvány 2007. június 1- 2008.március 31. időszakban az Ausztria - Magyarország Interreg III A Intézkedés keretében 'Alpokalja turisztikai feltárási terv' címmel elkészítette Sopron környéke túraúthálózat fejlesztési koncepcióját 2 M Ft-ból.

Ebben feltüntetésre és szöveges kidolgozásra kerültek:

- Bejelölésre került 1:25 000 MA MH Térképészeti Kht által kiadott rétegvonalas színes topográfiai térképen digitális formában a Sopron várost környező erdőterületek kívánatos látogatási célpontjai azok tömör meghatározásának mellékletével. Ezek részletes kidolgozása a konkrét útvonalszakaszhoz tartozó információjelzők kiépítésekor releváns az aktuális információk és technikák felhasználásának figyelembevételével.

- Bejelölésre került 1:25 000 MA MH Térképészeti Kht által kiadott rétegvonalas színes topográfiai térképen a fejlesztendő túraúthálózat. A jelölt szakaszok 90%-ban meglévő nyomvonalak, melyeket szélesíteni, és megfelelő burkolattal kialakítani szükséges. 2,5 m széles makadám jellegű kavicsburkolt felújítás a célszerű. Ez mind a kerékpáros, mind a gyalogos turisták számára megfelelő. Kényelmesen közlekedhető és a vízelvezetést a szükséges részek lefolyás biztosításával, illetve az útfelület megfelelő kialakításával biztosítani lehet. A karbantartás rendszeresen és rendszeresen szükséges a kialakítást követően. Ez legalább két évenkénti burkolatpótlást jelent a szükséges részekben. A lovas túraút nyomvonal meghatározása, egyéb meglévő erdei út kijelölésével történhet meg. Fontos, hogy ezeken keresztül a kijelölt látogatási célpontok elérhetőek legyenek.

- A koncepció részét alkotja a Nyugat Magyarországi Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézete által elkészített terv. Ez a leendő túraúthálózat látogatási célpontjainak térbútor és arculati koncepciótervét tartalmazza.

- Az anyag részét képezi 3 kiemelt látogatási célpont környezeterekonstrukciós vázlatterve. Ezek a városi belterületen elhelyezkedő római kori Soproni Amfiteátrum, a Parkerdő területen elhelyezkedő Zichy rét és a mellette található római kori Borostyánkő út, illetve a Soproni hegyvidék területén található Sopron-Várhely vaskori erőd és halomsírok.

A Sylvanus Alapítvány a projekt folyamán kapcsolatokat épített ki, illetve erősítette a meglévőket ausztriai civil szervezetekkel és városokkal, Sopron városával. Ismertté váltak az alapítvány célkitűzései, illetve jelen program folyamata, végeredménye. Ezeknek a nagyobb közönség előtti megismerése érdekében az alapítvány a jövőben fejleszteni kívánja honlapját.

Az alapítvány célja, a Sorpont környező erdők kiváló turisztikai adottságainak egészséges szintű, a jelen kor kívánalmainak megfelelő színvonalon való feltárása, karbantartása, a terület rendszeres személtmentesítése, patakmedrek tisztítása. Ehhez a jövőben mindent megtesz annak érdekében, hogy kivitelezésre kerüljenek a tervben foglaltak, hiszen így kap értelmet az 'Alpokalja turisztikai feltárási terv'.

Megemlítendő, hogy a látogatási célpontoknál célszerű lehet sport és játszoeszközök kitélepítése is, növelve az igénybe vehető lehetőségeket, a sportolók és gyermekek számára. Ezt az aktuális túraút kör kivitelezését megelőzően, a konkrét információs táblák tartalmi tervezésével egyidejűleg célszerű megterveztetni. Ehhez a NYME Alkalmazott Művészeti Intézete partner lesz a jövőben is.

A most felnövekvő generációnak szükséges megadni annak a lehetőségét, hogy megismerhessék és megszerethessék gyermekkori sétáik emlékein keresztül Sopron város erdeit olyan területeken is, ami a mai felnőtt korosztálynak nem adatott meg a határnyitást megelőzően. Ez lehet záloga annak, hogy Sopron környéke turisztikai vonatkozásban, a híréhez méltón legyen turisztikailag feltárva és gondozva az elkövetkezőkben.